

Ministerstvo práce a sociálních věcí

odbor sociálních služeb

**Doporučený postup č. 1/2014,
který nahrazuje a ruší původní doporučený postup č. 1/2011,**

k zastupování osob, které podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb nejsou schopny samy jednat a nemají zákonného zástupce podle § 91 odst. 6 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

(Doporučený postup č. 1/2011 navazuje na Doporučený postup k postupu obce podle § 90 a 91 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách z prosince 2006 a zároveň ruší ustanovení Doporučeného postupu z prosince r. 2006 k uzavírání smluv a k zastupování osob, které podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb nejsou schopny samy jednat a nemají zákonného zástupce.)

**Pro potřebu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, krajských úřadů
a poskytovatelů sociálních služeb**

V Praze dne 3. 7. 2014.

Odbor sociálních služeb MPSV vydává pro potřeby obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, krajských úřadů a poskytovatelů sociálních služeb doporučený postup k zastupování osob, které podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb nejsou schopny samy jednat a nemají zákonného zástupce nebo opatrovníka, a které podle § 91 odst. 6 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) zastupuje při uzavírání smlouvy o poskytnutí sociální služby obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“) podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu osoby, nebo jde-li o poskytnutí pobytových sociálních služeb v zařízení sociálních služeb, obecní úřad obce s rozšířenou působností podle sídla tohoto zařízení.

Uzavírání smlouvy a uplatnění ustanovení § 91 odst. 6 zákona - popis situace

Podle ustanovení § 91 odst. 6 zákona se postupuje v případech, kdy při uzavírání smlouvy uživatel není schopen sám jednat, nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka. Současně se posuzuje, zda nelze smlouvu uzavřít jiným způsobem, který je uveden zejména v ustanoveních § 45 a násl. (nápomoc při rozhodování), § 49 a násl. (zastoupení členem domácnosti) a § 441 a násl. (smluvní zastoupení) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podle § 91 odst. 6 zákona se postupuje i v případě, kdy není možné daný způsob zastoupení podle občanského zákoníku využít pro daný druh sociální služby a situace vyžaduje akutní poskytnutí sociální služby příp. přijetí do zařízení sociálních služeb nebo uzavření dodatku (tzn. neodkladné řešení sociální situace uživatele).

Skutečnost, že uživatel není schopen sám jednat, musí být osvědčena aktuálním lékařským posudkem (zdůvodněným) vydaným poskytovatelem zdravotních služeb [s ohledem na možný střet zájmů podle § 88 písm. c) zákona by se nemělo jednat o lékaře poskytovatele sociální služby]. Zájemce o službu (případně uživatele) v takovém případě zastupuje statutární zástupce nebo jím pověřený zaměstnanec OÚ ORP podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu osoby, nebo jde-li o poskytnutí pobytových sociálních služeb v zařízení sociálních služeb, OÚ ORP podle sídla tohoto zařízení. Zastoupení OÚ ORP přichází v úvahu teprve tehdy, pokud nelze zajistit zastupování jinými způsoby uvedenými výše v textu. **V takovém případě lze ustanovení § 91 odst. 6 zákona použít a poskytovatel má možnost obrátit se na OÚ ORP.**

Na základě výše uvedeného je pro potřeby uplatnění postupu podle § 91 odst. 6 zákona nutné mít písemně potvrzeno, že žadatel o sociální službu není schopen sám jednat (potvrzení lékaře), a zjistit, zda nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka.

Zároveň je třeba zjišťovat před podpisem smlouvy, zda osoba neučinila předběžné prohlášení dle ustanovení § 38 a násl. občanského zákoníku, které by obsahovalo projev vůle v této věci.

Může nastat situace, že sice byl projev vůle v této věci učiněn, ale okolnosti se zjevně podstatným způsobem změnilly a lze předpokládat, že osoba by takové prohlášení neučinila nebo by je učinila s jiným obsahem. Za těchto okolností je možné obrátit se na soud se žádostí o změnu nebo zrušení tohoto projevu vůle (§ 43 občanského zákoníku). V případech právního jednání v písemné formě se zájemci o sociální službu či uživateli, kteří jsou schopni samostatně právně jednat (za využití kompenzačních pomůcek apod., nebo mají zákonného zástupce či opatrovníka), je třeba standardně postupovat podle příslušných ustanovení občanského zákoníku.

Uzavírání smlouvy a uplatnění ustanovení § 91 odst. 6 zákona - popis postupu

Místní příslušnost OÚ ORP se řídí trvalým nebo hlášeným pobytem osoby (zájemce o poskytování sociální služby), která vstupuje do smluvního vztahu s poskytovatelem sociální služby. OÚ ORP zastupují statutární zástupci nebo jimi pověřeni zaměstnanci.

Uzavírání smlouvy není pouze jednorázový akt týkající se podpisu smlouvy, ale jedná se o celý proces jednání mezi smluvními stranami, který může vyústit v podpis smlouvy.

Z tohoto důvodu je zaměstnanec OÚ ORP povinen se seznámit se **všemi okolnostmi a informacemi, které souvisí s poskytováním sociální služby**. Pracovník také kontroluje, aby **smlouva obsahovala všechny náležitosti podle § 91 odst. 2 zákona** (musí mít možnost si smlouvu řádně prostudovat, případně se poradit i s právníkem).

Kontroluje zejména zda:

- poskytovatel poskytuje sociální službu na základě zákona. Tedy zda splnil svou registrační povinnost (případně oznamovací). Toto lze ověřit v elektronickém systému – Registru poskytovatelů sociálních služeb: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do;jsessionid=BE0F44A7B06E8C1364315776FE623709.node1?SUBSESSION_ID=1289401888613_1, na příslušném krajském úřadu, Magistrátu hlavního města Prahy nebo OÚ ORP, může o doložení této skutečnosti také požádat samotného poskytovatele.
- smlouva obsahuje všechny náležitosti podle § 91 odst. 2 zákona. **Obsahem smlouvy o poskytování sociální služby musí být vždy:**
 - označení smluvních stran,
 - druh sociální služby,
 - rozsah poskytování sociální služby,
 - místo a čas poskytování sociální služby,
 - výše úhrady za sociální služby sjednaná v rámci výše úhrady stanovené v § 73 až 77 zákona, a způsob jejího placení, včetně způsobu vyúčtování,

- ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb,
 - výpovědní důvody a výpovědní lhůty,
 - doba platnosti smlouvy.
- nejsou stanoveny nepřiměřené výpovědní důvody ze strany poskytovatele sociální služby,
 - stanovená úhrada za poskytování sociální služby je v souladu s ustanoveními § 73 až § 77 zákona a s vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

OÚ ORP odmítne podepsat smlouvu, která poškozuje práva uživatele nebo je dokonce v rozporu se zákonem. Určení zaměstnance, který bude zastupovat, je na vedení OÚ ORP. Doporučujeme, aby jím byl pracovník se zkušenostmi nejen z oblasti sociálních služeb a se znalostmi zákona o sociálních službách, ale obecně i se znalostmi občanského práva.

Zastupuje-li OÚ ORP osobu při uzavírání smlouvy podle § 91 odst. 6 zákona, nemusí se jednat o stav trvalý. Účelem takového zastoupení osoby je potřeba zajištění ochrany práv a oprávněných zájmů osoby, která není schopna sama jednat a nemá jiného zákonného zástupce nebo opatrovníka, ve smluvních vztazích. Pokud dochází ke změně smluvních podmínek a je třeba uzavřít dodatek smlouvy, zastupuje OÚ ORP osobu i v tomto případě, je-li na základě aktuálního lékařského posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb konstatováno, že osoba není schopna sama jednat.

Mgr. David Pospíšil
ředitel odboru sociálních služeb
MPSV